

Marianne Montonen

Kuulin onneni laulun...

Liedkonsertin tarinallisuus musiikin ja runon takana

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Musiikkipedagogi (AMK)

Musiikin koulutusohjelma

Opinnäytetyö

21.11.2017

Tekijä(t) Otsikko Sivumäärä Aika	Marianne Montonen Kuulin onneni laulun... Liedkonsertin tarinallisuus musiikin ja runon takana 20 sivua + CD + 3 liitettä 21.11.2017
Tutkinto	Musiikkipedagogi (AMK)
Koulutusohjelma	Musiikin koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Musiikkipedagogin suuntautumisvaihtoehto
Ohjaaja(t)	Juha Karvonen, FM
<p>Tämän opinnäytetyön tarkoitus on pohtia erityisesti laulumusiikin tarinallisuutta musiikin ja runon takana. Työ on monimuototyö, joka sisältää kaksi äänitettä: B-taiteellisen kurssisuorituksen 14.2.2017 äänitetyn kenraaliharjoituksen sekä 6.10. 2017 äänitettyyn harjoituksen, jossa käsittelen uudelleen kolmea kurssini laulua. Kirjallisessa raporttiosuudessa pohdin näissä äänitteissä ilmenevää tarinallisuutta sekä peilaan ajatuksiani kurssisuorituskonserttini käsiohjelmaan. Laulukurssini ensimmäinen osa koostui viidestä Leevi Madetojan laulusta. Sekä kenraaliharjoituksen että uudelleen äänitettyjen laulujen harjoituksessa pianistina soittaa Ilona Lamberg.</p> <p>Tässä työssäni paneudun konserttini Leevi Madetojan lauluihin, analysoiden niitä hieman sekä kertoen luomaani tarinaa niiden takana. Käsittelen yleisesti musiikin herättämiä tunteita ja tarinaa esiintyjässä sekä kuulijassa. Pääasiassa keskityn kuitenkin kertomaan kurssisuoritukseni Madetoja-laulujen valintaprosessista, laulujen merkityksestä sekä niiden pohjalta luomastani tarinasta. Lopuksi pohdin sitä, miten laulukurssilaulut kehittyvät ajan kanssa, jos niitä alkaa työstämään uudelleen. Tähän liittyen käsittelen kenraaliharjoituksen ja puoli vuotta myöhemmin äänitetyn harjoituksen keskeisiä eroja sekä sitä, muuttuivatko laulut tai suhtautumiseni niihin ajan saatossa. Toivon työstäni olevan apua laulajille tai muille muusikoille, jotka haluavat laajentaa näkökulmaansa musiikin tulkinnasta sekä tehostaa konserttinsa monimuotoisuutta.</p> <p>Opinnäytetyön liitteenä on B-taiteellisen laulukurssini sekä C-laulukurssini käsiohjelmat, opiskelijakollegoiden haastattelut sekä CD-äänitteet B-taiteellisen konserttini kenraaliharjoituksesta sekä uudelleen herätetyistä Madetoja-lauluista. Äänitteet ovat saatavilla Metropolia-ammattikorkeakoulun arkistosta.</p>	
Avainsanat	liedmusiikki, yksinlaulu, tarinallisuus, Leevi Madetoja, runo

Author(s) Title	Marianne Montonen I heard the song of my dreams - The story behind lied music
Number of Pages Date	20 pages + CD + 3 appendices 21 November 2017
Degree	Bachelor of music
Degree Programme	Music
Specialisation option	Music pedagogy
Instructor(s)	Juha Karvonen, MA
<p>The purpose of this thesis is to discuss the story behind music and poetry in lied music. This thesis includes a written part and two recordings: a recording of my vocal recital rehearsal and a rehearsal in which I sang three of my recital songs again after half a year. In the written section I will discuss the story of the music and poetry behind these two recordings and the programme of the recital. First half of the recital included five songs composed by Leevi Madetoja. In both recordings Ilona Lamberg was the accompanist.</p> <p>In this thesis I will discuss and briefly analyze the five songs by Leevi Madetoja and tell the story I created behind the music and poetry. However, I shall mainly concentrate on describing the main reasons why I chose these songs, their meaning for me and about the full story I created behind them. I shall also talk about how the music and meaning of the lieder will change over time with the help of the recordings. Will the story and my interpretation stay the same or will the time change something? I hope that this thesis will help other vocalists ja musicians who want to widen their horizons of their interpretation and enhance the diversity of their concerts.</p> <p>Attached to the thesis is a programmes of two of my recitals and recordings of the recital final rehearsal and rehearsal in which I sang three of the Leevi Madetoja songs again. Thesis includes interviews of student colleagues as appendices. The recordings are available at the Metropolia University Applied Sciences archive.</p>	
Keywords	liedmusic, solo song, story, Leevi Madetoja, poem

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Tarinallisuus musiikissa	2
3	Kohti omaa konserttia	3
3.1	Leevi Madetojan laulut	4
3.1.1	Luulit ma katselin sua	5
3.1.2	Taas kaukaa laulavat lauluun	6
3.1.3	Yrtit tummat	7
3.1.4	Heijaa, heijaa!	8
3.1.5	Serenadi	9
3.2	Lauluista suurempaan tarinaan	10
4	Konsertin tarinan syventämisen keinoja	13
5	Laulujen uudelleen herättäminen	15
6	Pohdinta	19
	Lähteet	20
	Liitteet	
	Liite 1. B-taiteellisen tutkinnon käsiohjelman kansi sekä sisällysluettelo	
	Liite 2. C-laulukurssin käsiohjelman kansi	
	Liite 3. Laulun opiskelijoiden haastattelut	

1 Johdanto

Musiikki herättää parhaimmillaan esittäjässään ja sen kuulijassa tarinan tai luo toisen maailman ja hetkellisen todellisuuden, joka sykähdyttää ja kuohuttaa. Musiikkia, kuten kaikkea taidetta, kutsutaankin tekemiseksi tai sävellyksenä tuotteeksi, jolla herätetään ajatuksia, tunteita ja tarinoita. Jokaisesta laulusta tai muusta musiikillisesta teoksesta onkin olemassa yhtä monta eri tarinaa ja tulkintaa kuin on näiden teoksien esittäjiäkin. Laulussa säveltäjän musiikki ja runoilijan teksti kohtaavat ja luovat jonkinlaisen lähtökohdan esittäjän tulkinnalle ja lopulta kuulijan kokemukselle. Jokainen laulu voi itsessään olla kuvaelma esimerkiksi luonnosta tai pieni kertomus henkilöstä. Lauluja yhdistelemällä suuremmaksi kokonaisuudeksi voidaan luoda kokonainen elämänkaari ja tarina, joka kerrotaan yksilöllisellä, ainutlaatuisella tavalla kuulijalle konsertin aikana.

Olen aina rakastanut lauluja sellaisenaan, kuten varmasti kaikki laulumusiikkiin tutustuneet. Runon ja musiikin yhdistyvät maailmat kohtaavan luoden suurenkin tarinan tiivistettynä pieneen kokonaisuuteen, joka soi jokaisessa esittäjässään eri tavalla. Tämä tekeekin minulle liedmusiikista kiinnostavan ja aina uudelleen tunteita herättävän, sillä koskaan ei voi odottaa, minkälaista tarinaa kukakin esiintyjä kertoo musiikin ja runon takana. Tämä yllätyksellinen puoli laulumusiikissa kiehtoo ajatuksena minua esiintyjänä, sillä voin vaikuttaa yleisön kokemukseen laulusta, jonka kuulija ehkä jo tuntee etukäteen.

Olen aina ollut kiinnostunut siitä, miten toiset laulajat kokevat erilaista musiikkia ja miten tärkeä rooli laulumusiikin tarinalla on. Luovatko muut laulajat tarinaa musiikin ja runon taustalle tukemaan esitystä vai onko jokin muu lähtökohta, joka kantaa omaa tekemistään eteenpäin. Haastattelin laulun opiskelijoita ja näiden haastatteluiden perusteella havaistin mielenkiintoisia eroavaisuuksia niin haastateltavien näkemyksissä kuin minun ajatuksissani. Tulkinnat ja työtavat ovat jokaisella laulajalla omansa. Tämä tukee ajatustani siitä, miksi laulumusiikki on aina uudelleen ja uudelleen yllättävää sekä tunteita kohauttavaa.

Kuinka musiikki elää ajan mukana? Miten ajan ja kokemuksen tuoma varmuus vaikuttaa esitettävän musiikin lopputulokseen? Harvemmin muusikot esittävät teoksia vain kerran, jonka jälkeen ne kuopattaisiin omasta ohjelmistosta unholaan. Mielenkiintoisena asiana pohtiessani tätä aihetta heräsi ajatus siitä, kuinka esimerkiksi kurssisuorituk-

seen tai pääsykokeeseen valmistettu musiikki muuttuu, kun sitä esittää myöhemmin uudelleen toisenlaisessa tilanteessa. Muodostin syvän tunnesiteen kevään 2017 laulututkintooni valmistettuihin Leevi Madetojan lauluihin. Halusin pohtia ja tutkiskella sitä, miten osa näistä lauluista muuttuvat matkan varrella, jos muuttuvat. Syveneekö tarina vai onko kinkkisen tilanteen luoma jännittyneisyys läsnä yli puoli vuotta tutkinnon jälkeen? Laulujen uudelleen herättäminen tuotti haastatteluiden aikana myös keskustelua.

2 Tarinallisuus musiikissa

Olli Virtaperko kirjoittaa Rondo-lehden kolumnissaan Suuria tunteita siitä, kuinka musiikki herättää tunteita kuulijassa, esiintyjässä sekä säveltäjässä (Virtaperko 2017). Voidaanko musiikkia luonnehtia tunteiksi ja päinvastoin? Tarinallisuus ja tunteet kävelevät käsikkäin mitä tulee musiikkiin ja muuhun elämään. Tapahtumat ja tilanteet elämässä saavat aikaan tunteita, joiden avulla voidaan muistaa näitä eri elämän vaiheita. Samanlainen reaktio voi syntyä toisinpäin, kun kuulee ja kokee musiikkia. Musiikkia voidaan verrata valokuva-albumiin, jonka avulla pystyy muistamaan menneitä asioita ja niiden tuottamia tunteita reaaliajassa. Tietynlaista musiikkia kuullessaan ihminen voi kuvitella tarinan tai tapahtuman mielessään, koska musiikki herättää jotakin tunnetta. Tapahtuma voi olla jokin mennyt, omakohtainen tapahtuma tai täysin mielikuviteltu tilanne. Musiikki voi siis heijastaa tämänhetkistä tai mennyttä todellisuutta tai jotakin aivan uutta maailmaa sen monimuotoisilla tavoilla. ”Se onnistuu huonosti yhden totuuden kielioppia käyttäen”, Virtaperko pohtii kirjoituksessaan. Tämä pitää täysin paikkansa, sillä tapoja tuottaa kertomusta musiikin läpi on yhtä monta kuin on musiikin tulkitsijoitakin. Yhtä ja samaa tulkintaa esiintyjän tai kuulijan näkökulmasta ei ole, mikä tekee musiikista aina tuoretta ja mielenkiintoista, tunteita herättävää tapahtumaa. (Virtaperko 2017)

Liedkonsertin tarinallisuus voi olla monenlaista. Esiintyjät saattavat haluta koostaa konsertin pienistä tarinoista, jotka ovat laulun tai kahden pituisia. Konsertti voi myös olla kokonainen kertomus yhden henkilön elämästä tai kahden henkilön parisuhteesta. Miten esiintyjä saa vietyä tunteita vavisuttavaa tarinaa kuulijan penkkiin asti? Antti Häyrynen on kertonut kolumnissaan Liedin kuningas Dietrich Fischer-Dieskaun pitäneen ihanteenaan esittäväälle taiteilijalle sitä, että esiintyjän tärkein tehtävä liedkonsertin aikana on luoda yhteisiä tunteita ja kokemuksia musiikin avulla huolimatta siitä, minkälainen tausta kuulijalla on (Häyrynen 2017). Tätä ajatusta pidän konkreettisena lähtökoh-

tana sille, että liedkonsertissa tarinallisuus on tärkeä, keskeinen asia ja keinoja sen vahvistamiseksi yleisölle on hyvä pohtia.

Tarinaa, ajatuksia ja tunteita musiikin avulla voi myös tehostaa ulkoisilla tekijöillä. Berliinin Französische Strassella maaliskuussa avattu konserttisali Pierre Boulez Saal on rakennettu musiikkia ja erityisesti ääntä ajatellen ja kunnioittaen. Sali on rakennettu siten, että muusikot asettuvan tilan keskelle olevalle lavalle ja yleisö ympäröi lavaa joka puolelta. Konserttisalin on tarkoitus vahvistaa musiikin kokemusta ja ajatuksia, ja pelkän kuulemisen sijaan uppoudutaan monimutkaiseen aistillisen havainnon ja älyllisen pohdiskelun prosessiin”. (Amberla 2017) Musiikissa tunnelmaa voi tehostaa ennalta-arvattavilla teemoilla, jotka ovat vakiinnuttaneet kuulijan ajatuksiin vahvan mielikuvan tulevasta. Elokuvamusiikki voi noudattaa tällaista kohtauksenomaista, eläväistä kaa-va-aa. ”Vaikka sulkisi kesken kaiken silmänsä, pelkän taustamusiikin perusteella arvaa, milloin oven takana vaaniva murhaaja ryhtyy toimeen tai rakastavaiset lankeavat tois-tensa syliin”, Heljä Valamies toteaa kolumnissaan (Valamies 2005.)

Laulumusiikissa erityistä tarinan kannalta on laulun sanat eli runo. Liedmusiikissa runo on usein kirjoitettu ensin, johon musiikki jälkikäteen sävelletään. Näin säveltäjä tarjoaa myös esiintyjälle tietynlaisen pohjan säveltämällään ja sovittamallaan musiikilla, johon tehdä omanlaisensa tarina. Mielenkiintoista tässä on se, että olemassa on paljon lauluja eri säveltäjiltä, jotka ovat käyttäneet samoja runoja sävellyksiinsä. Esimerkkinä tästä Leevi Madetojan (1887-1947) säveltämän laulun *Taas kaukaa laulavat lauluaan* runo on L. Onervan (1882-1972) kirjoittama ja laulusta on olemassa myös Heino Kasken (1885-1957) säveltämä yksinlaulu. Nämä molemmat versiot samaan runoon sävelletystä musiikista esittävät ehkä säveltäjien omaa tulkintaa ja tarinaa runosta. Vaikka laulun runo tuntuisikin selkeältä omalta tarinalta, on suotavaa se kuitenkin esittää omalla persoonallisella tulkinnallaan.

3 Kohti omaa konserttia

Kun tuli ensimmäinen tilaisuuteni tehdä oman näköinen konsertti, mietin pitkään mitä siihen haluaisin sisällyttää. Olin koko opiskeluaikani ajatellut, että kun B-taiteellisen kurssisuorituksen aika koittaa, haluan konserttiin suomalaista musiikkia. Suomalainen liedmusiikki on aina ollut puhuttelevinta sekä tekstillisesti että musiikillisesti. B-taiteellisessa kurssissa esiintyjä saa näyttää monipuolisesti taiteilijuuttaan niin musiikin kuin draaman avulla. Koska halusin tuottaa kuulijalle mahdollisimman suuren musiikilli-

sen kokemuksen tarinallisuudesta ainoastaan musiikin sekä tekstin avulla, päätin tehdä konsertistani mahdollisimman pelkistetyn liedkonsertin.

Todellisuus muodostuu sellaiseksi kuin muodostuu osittain tekemisemme kautta. Tekemisillämme luomme todellisuutta. Tekemisillämme teemme myös itsestämme tietynlaista todellisuutta. (Kurkela, 1993)

Olin jonkin aikaa syksyllä 2016 tutkiskellut erilaisia suomalaisia säveltäjiä ja heidän laulumusiikkiaan. Ajatuksissani oli opettajani Tehi Sulosen avulla keksitty konserttikonaisuus, jossa olisi samalta suomalaiselta säveltäjältä 4-5 laulua. Olimme yhteistuumin jo aikaisemmin päättäneet, että laulan Robert Schumannin (1810-1856) op.90 neljä laulua, joten toinen puolisko konsertista olisi vaikuttava itselleni ja kuulijalle, jos loput laulut olisivat samalta säveltäjältä. Palaset alkoivat loksahda paikoilleen, kun löysin Leevi Madetojan laulun *Luulit ma katselin sua* nuotin. L. Onervan runo, melodialinja sekä musiikki ihastutti heti ja laulusta inspiroituneena kokosin loput laulut Leevi Madetojan sävellyksistä. *Luulit ma katselin sua* päättyi olla konserttini ensimmäiseksi lauluksi, jota seurasivat *Taas kaukaa laulavat lauluaan, Heijaa, heijaa!* ja *Yrtit tummat*, joihin kaikkiin neljään lauluun runot on kirjoittanut L. Onerva. Viimeisenä Madetojan lauluista tarinallisesti kiehoi *Serenadi*, jonka runo on Eino Leinin (1878- 1926) käsialaa.

Konserttini ensimmäisen puolen laulut kertovat nuoren henkilön rakastumisesta, kaipuusta, rakkauden monista puolista, ilosta ja surusta. Toinen puoli konsertista (R. Schumannin laulut) syventää henkilön tarinan oman itsensä elpymiseen, kuolemankai-puuseen ja lopuksi taivaalliseen rauhaan. (Liite 1) Tulkintaani tarinasta voi lukea seuraavasta luvusta.

3.1 Leevi Madetojan laulut

Tässä luvussa esittelen Leevi Madetojan laulut, jotka lauloin kevään B-taiteellisessa kurssisuorituksessani. Analysoin hieman lauluja ja niiden musiikin ja runon yhteistyötä tarinan, tulkinnan ja tunteiden näkökulmasta. Kerron myös omista ajatuksistani, jokaisen laulun merkityksestä ja tarkoituksesta itselleni ja miten niistä muodostui kokonainen tarina, jota kertoa kuulijalle. Lauluista on liitteenä äänitys Metropolia-ammattikorkeakoulun arkistossa. Äänitys on kurssisuorituksen kenraaliharjoitus.

3.1.1 Luulit ma katselin sua

Luulit: ma katselin sua, kun minun silmäni loisti:

Katselin kadotettua...

Katselin hattaravuoria, katselin tähtien merta,

siltoja taivahan kaaren...

Siellä, ah, siellä näin kerta onneni saaren...

Luulit: ma kuiskasin sulle, kun minun ääneni värjyi:

Kuiskasin kadotetulle...

Haastelin harpulle aaltojen, soivalle ilmojen tuulin,

sykkeelle syksyisen taulun...

Siellä, ah, kerta ma kuulin onneni laulun...

L. Onerva

Valitsin laulun *Luulit ma katselin sua* sekä tekstin että musiikin takia. Kuten kaikissa konserttini L. Onervan kirjoittamissa runoissa, myös tässä korostuu tunteiden kuvaileminen luonnon avulla. Runossa kuvataan menetettyä tai kaivattua onnea. Molemmissa säkeistöissä runo alkaa siitä, että kertoja kumoaa toisen henkilön luulot siitä, että kertojan onni tai rakkaus kohdistuisi tähän toiseen henkilöön. Laulu alkaa duurisävyisellä, raikkaalla aallonomaisella tuulahduksella: ”Luulit ma katselin sua, kun minun silmäni loisti”. Totuus katselun ja kuiskauksen kohteesta kuvataan musiikillisesti yllätyksenomaisesti ja salaperäisesti aivan kuin kertoja miettisi asian vain ajatuksissaan (Nuottiesimerkki 1.) Molemmissa säkeistöissä tästä kiihtyy kupliva, kiihkeä kuvaus siitä mitä kertoja todella kaipaa ja katselee. Melodia huipentuu musiikillisesti korkealle, jonka jälkeen musiikki rauhoittuu loppuun. Aivan kuin kertoja todella kokisi onnensa olevan muualla. Musiikki ja runo tukevat toisiaan mielettömällä, mukaansatempaavalla ja tunteikkaalla tavalla. Laulun monivivahteisuus ihastuttaa minua esiintyjänä ja kuulijana joka kerta, mikä tekee laulusta yhden ehdottoman suosikkini suomalaisen musiikin suuressa kirjastossa.

Andantino

1. Luu - lit, ma kat - se - lin su - a, kun mi - nun sil - mä - ni
 2. Luu - lit, ma kuis - ka - sin sul - le, kun mi - nun ää - ne - ni
 1. Du trod - de mig dig be - trak - ta, när mi - na ö - gon
 2. Du trod - de mig till dig vis - ka, när så min stäm - ma

lois - ti: kat - se - lin ka - do - tet - tu - a ...
 vär - jyi: kuis - ka - sin ka - do - te - tul - le ...
 gläns - te: jag såg det som jag för - lo - rat ...
 skälv - de: jag tal - te till det jag för - lo - rat ... pp

Nuottiesimerkki 1 laulusta *Luulit ma katselin sua tahdit 1-7*

3.1.2 Taas kaukaa laulavat lauluun

*Taas kaukaa laulavat lauluun eräkankahat kalvokkaat,
 ja hongat korvaani huokaavat ja horsmat ja apilamaat.*

*Taas kaukaa siintävät silmiini meren aavat aukeat nuo
 ja rannan somer soittelee ja laine kutsuu luo...*

*Taas rintani lähteet aukeaa, taas nostan ma väsyneen pään.
 Ma tunnen: mun voimani palautuu, kun teidät ma jällehen nään!*

L. Onerva

Taas kaukaa laulavat lauluun on Madetojan sävellyksenä hieman vähemmän kuultu kuin Heino Kasken säveltämä teos samaan L. Onervan runoon. Laulu oli myös minulle uusi ennen kuin valitsin sen osaksi konserttiani. Runossa tunteiden kuvaamisessa on jälleen hallitsevana elementtinä kaunis luonto. Runossa elottomalle on annettu elollisen ominaisuuksia. Kertoja kuvaa luontoa kutsuvana, houkuttelevana sekä voimauttavana.

Runo on kolmisäkeistöinen, mutta musiikillinen ote sävellyksessä on etenevä, aivan kuin laulu olisi yksisäkeistöinen, kuitenkin kolmeen osaan jaettava teos. Runon ensimmäisessä ja toisessa säkeistössä musiikki tukee yllätyksellisten sointumuutosten avulla luonnon erilaisia ihania asioita. Pianosaestys virtaa heleästi alla puron solinan kaltaisesti kuljettaen heleää melodiaa ja auttaa näin melodian isomman linjan luomisessa ja legaton pitämisessä koko laulun läpi. Viimeisessä säkeistössä kertoja piristyy kaikesta tästä konkreettisesta tai mielikuvansa näkemisestä riemuiten. Kertoja tavoittelee onneeseen, joka siintää näköpiirissä ja lopuksi tavoittaa sen mitä on etsinyt.

Laulussa on jotakin niin onnellista unelmien tavoittelua, mikä sai minut valitsemaan sen osaksi kisaohjelmistoani kesällä 2017 Timo Mustakallio -laulukilpailuun. Teos on myös niin vähän esitetty, että laulan sitä ilolla mahdollisimman monessa paikassa tuoden lisää ihanaa Madetojan musiikkia useammalle kuulijalle tutuksi.

3.1.3 Yrtit tummat

*Yrtit tummat etelän yössä,
miksi te katsotte silmääni niin?
Riutuen kaipaa raskas rinta
hankien valkeaan kaupunkiin.*

*Yrtit tummat etelän yössä,
vieras on teille mun murheeni syy.
Kaukana, kaukana pohjolan mailla
kanervakankahat kyyneltyy.*

L. Onerva

Yrtit tummat on konserttini ensimmäinen selvästi mollisävyinen laulu. Runon henkilö kaipaa kotiinsa, valkeaan pohjolan maahan. Laulu alkaa musiikillisesti avoimella harmonialla, joka tuntuu odottavalta ja kaipaavalta. Tämä pianistin luoma tunnelma kuljettaakin koko laulua aina viimeiseen sointuun asti kuvastaen runon sanomaa sykkähdyttävän staattisesti. Laulu alkaa kuin tyhjästä ja päättyy myös hienovaraisen yksinkertaisesti. Melodia jatkaa samaa linjausta ja jokainen laulettu fraasi päättyy soinnun terssille jättäen avoimen, odottavan tilan ympärilleen. Laulun riipivin ja voimakkain tunnelataus kodin ikävälle kuullaan säkeistöjen välissä olevassa pianistin välisoitossa (Nuottiesimerkki 2).

Laulun tunnelma ja sanoma sopi täydellisesti tähän kohtaan konserttiani. Tunsin laulun entuudestaan ja *Yrtit tummat* onkin yksi Leevi Madetojan esitetyimmistä yksinlauluista. Kontrasti edelliseen lauluun on tässä järjestyksessä herkullisen vivahteikas, kun eläväinen, etenevä tunnelma vaihtuu lähes ajan pysäyttävään kaipaukseen.

Nuottiesimerkki 2 laulusta *Yrtit tummat* tahdit 18-27

3.1.4 Heijaa, heijaa!

Kultainen kehto, purppuralaiva unelman prinssiä pienoista vie.

Keinuos, keinuos hiljaa, hiljaa; kaunis on unelman saarihin tie.

*Heijaa, heijaa,
tähdet jo taivaalla lie.*

Tuutios tummaista, lempeä tuuli, laulaos lauluja, purjepuu!

Toisin laulavi elämän laine, kun tää lauluni unhoittuu.

*Heijaa, heijaa,
taivaalta katsovi kuu.*

L. Onerva

Heijaa, heijaa! on näistä viidestä Madetojan laulusta herkin sekä tunnelmaltaan että tarkoitukseltaan. Laulu on kaksisäkeistöinen kehtolaulu äidiltä pienelle lapselleen. Ru-

nossa äiti keinuttaa lastaan uneen maalaten rauhoittavaa ja kaunista unimaailmaa, jossa kaikki on hyvin. Toisessa säkeistössä runon käännekohtana voi pitää ajatusta, jossa äiti toteaa kasvavan lapsen tulevan elämän kiireen rikkovan rauhaisaa tahtia ja pumpulimaisuutta lauseella: ”Toisin laulavi elämän laine, kun tää lauluni unhoittuu”. Tästä lauseesta kertoja palaa kuitenkin lopuksi vielä tähän hetkeen, tuutulauluun, jossa on hyvä olla.

Laulun voima on sen herkkyydessä, kauniissa musiikissa ja koskettavassa runossa. Musiikin ja runon takana huokuu huoli tulevasta, mutta rohkeus olla tässä ja nyt. Omaa laulukurssiani työstäessäni pohdin runon tarkoitusta monesta kulmasta: ajattelin konserttini tarinassa hahmoni muistelevan omaa lapsuuttaan ja sitä, kuinka joskus elämä oli huoletonta ja ajan matka ei ollut antanut sen monia kolhuja. Kuvastaako laulun runo kuitenkin lapsettomuutta ja haavekuvaa lapsista? Tässäkin kiteytyy musiikin ja runon moniulotteinen tulkintavara. Oman tarinan ja tunteen kautta pystyy aika selkeään runon alle luomaan monenlaisia, erilaisia tulkintoja ja tarinoita, mikä tekee tästäkin laulusta joka kerta tuoreen ja herkän.

Laulu oli tutkintoni yksi mielilauluistani, sillä koin kaikessa yksinkertaisuudessaan laulun olevan erittäinkin haastava. Oma kokemusta lapsista tai tahdottomasta lapsettomuudesta tässä pisteessä elämääni ei ole, mutta tätä laulua laulaessani olen päässyt lähelle noita tunteita ja ajatuksia. Haluni tehdä laulusta koskettava, herkkä ja toimiva osa kokonaisuutta oli palava inspiraationi läpi harjoitteluprosessin.

3.1.5 Serenadi

*Tuli tuoksuvat illat ja tyynet veet, kevätkuutamot koivujen alla,
tuli lemmen kaihot ja kyyneleet ja lemmen hehkut ja halla.
Voi kuinka ne lemusi kukkaset mun impeni ikkunalla.
Voi kuinka ne helisi kanteleet mun impeni akkunan alla.
Ja kantelo helkkää vieläkin, mut kuihtuneet ovat kukkaset,
syys tullut maahan ja sydämihin. Mun lempeni kieliä kuule sa et;
minä yksin yössäni murehdin, mut muiden sa murheita kuuntelet.*

Eino Leino

Serenadi oli Madetojan lauluista tuntemattomin itselleni. Laulussa on selkein ja isomman kaaren runokohtainen tarina verrattuna muihin konserttilauluihin. Runo on Eino

Leinon runo ja omalla tavallaan eroaa L. Onervan käsialasta. Tulkitsen runon hahmon muistelevan nuoruuden rakkauttaan, jolta ei saa enää vastarakkautta. Laulussa on selkeästi kolme isompaa kokonaisuutta, vaikkakaan laulussa ei ole keskenään samankaltaisia säkeistöjä. Ensimmäinen kokonaisuus on yleisesti menneen ajan ja silloin koettujen suurienkin tunteiden muistelua luontomaisella sanastolla kuvattuna. Toisessa kokonaisuudessa runon hahmo muistelee jo selkeästi haikeammin sitä, miten nuorempana oli asiat paremmin. Tulkitsen tuoksuvien kukkien kuvaavan nuoruutta, elonvoimaa ja kauneutta. Soiva kannel kuvaa rakkautta, lemmen tahtoa ja halua. Kolmannessa säkeessä hahmo lähes katkerin mielin hyväksyy ajan kanssa menetetyn kauneuden, nuoruuden kuvaamalla kukkien kuihtuneen. Lempi ja rakkauden tahto hohkaa edelleen, mutta menneen rakkauden kohde ei enää sitä huomaa tai tahdo. Katkerana hahmo toteaa rakastetun kuuntelevan muiden kannelta ja murheita.

Serenadi herätti mielenkiintoni, kun etsin Madetoja-lauluilleni sopivaa, päättävää teosta. Koska lähes kaikki aikaisemmat valitsemani teokset olivat säkeistölauluja, ihastutti tämän laulun etenevä ja syvenevä synkkyys. Laulun musiikki ja runo kulkevat upeasti käsi kädessä ja lopun katkera toteamus oli täydellinen taitekohta tutkinnossani, josta seurasi toisen puolen Robert Schumannin synkät, tuskaiset laulut.

3.2 Lauluista suurempaan tarinaan

Tammikuussa 2017 kirjoitin itselleni seuraavanlaisen kirjeen:

Sinä kuulet minut. Tavallaan vahingossa myös rakastuit minuun. Luulit minun rakastavan takaisin. Muistossani, mielessäni rakkauteni oli muualla.. Olen sinulle onnellinen. Lähdän kanssasi pois kotimaastani, kauas pois. Uusi viehättää, houkuttaa minua. Jotain on täytyntä tapahtua. Tahdon kotiin. Kaipaan niin paljon kotiin. Tämä vieras maa ei ole missä sydämeni on. Et ole kanssani, et ole tässä nyt. Missä olet? Olenko sinut menettänyt? Kannan lastasi. Lohtuni, aarteeni. Kykenen taas hymyilemään rakastamaan, unelmissani liitämään. Toivon sinulle lapseni kaikkea hyvää... Muistan nuoruuteni, meidän nuoruutemme, rakkautemme. Sinä löysit toisen. Ja kolmannen. Et enää kuule minua.

Kirje oli ajatuksessani tarinan hahmon kirje maailmalle, itselleen ja rakastetulleen. Tämän ajatustyön avulla loin itselleni suurempaa tarinaa, hahmoa sekä tarkoitusta jokaiselle laulamalleni sanalle. Jokaisella pienellä, yksittäisellä laululla on isomman kokonaisuuden kannalta suuri merkitys. Loin itselleni selkeän itsestäni lähtöisin olevan roolihahmon: tunsin tekemisen hetkellä kokevani nuo aidot tunteet ajatuksissani. Näin vahvistin itselleni mahdollisimman voimakkaana konsertin tarinaa. Vaikka halusin voi-

mistaa omaa tarinaani yleisölle käsiohjelman avulla ja muilla tekijöillä, en kuitenkaan tuonut seuraavaa selkeää käsikirjoitustani esille missään vaiheessa. Jokainen tulkitsee musiikkia omalla tavallaan ja liian tiedon syöttäminen kuulijalle vie mielenkiintoa ja tuoreutta pois itse konsertista. Tarinaani voi myös seurata kuunnellen B-taiteellisen laulukurssini äänitettä.

”Moni nykysäveltäjä kieltää, että musiikissa olisi informaatiota. Mutta musiikki ilman runoutta on pelkkiä ääniä akustisessa tilassa. Musiikin kertoma tarina ei ole konkreettinen, mutta se on silti olemassa. Ihmisellä on emotionaalinen vaisto, jolla ymmärrämme, mitä musiikki sanoo. Nykymaailmassa on kuitenkin niin paljon häiriötekijöitä, että ihminen ei välttämättä enää kuule itseään.” (Särkiö-Pitkänen 2016)

B-kurssisuoritukseni aloittava ja näin inspiraation lähde lopulle tarinalle oli laulu *Luulit ma katselin sua*. Laulu on musiikiltaan ja tunnelmaltaan helmeilevä ja virtaava, mutta koen siinä vakautta ja rauhaa hahmoni kannalta. Nuoruuden herkkyyks ja viekkaus kumpuaa tekstistä, kun hahmo puhuttelee alkavan parisuhteen toista osapuolta. Musiikista kuulee mattomaisen rauhan jalkojen alla, joka tukee virtaavuudellaan ihanaa melodiana. Tietämättömänä ja samalla huolettomana tulevasta ihastuminen vie mennessään. Tämän jälkeen mielessäni oli kaksi mahdollista vaihtoehtoa jatkaa tarinaa: sukeltaminen tähän tuntemattomaan houkuttukseen tai kurssin vaihto kokonaan toisaalle.

Toisena lauluna *Taas kaukaa laulavat lauluaan* jatkaa roolihahmoni nuoruuden iloa ja hersyvää tunnelmaa. Laulun runosta mieleen nousee ajatus onnellisesta, voimaannuttavasta ja riemukkaasta kotiinpaluusta, jota on kuvattu runon lopussa sanoin: ”ma tunnen mun voimani palautuu, kun teidät ma jällehen nään!” Tulkitsin omaan tarinaani laulun tarkoituksen toisinpäin: hahmoni iloitsee ja uneksii tulevan kotimaansa ja tulevaisuutensa houkuttavana ja kauniina. Nuoruuden naiivius nostaa päätään ja mitään negatiivista ei voi olla menneisyyden taakse jättämisellä. Laulu oli nopea tuulahdus konsertissa, kuten on hahmoni elämän onnen hetket.

Yrtit tummat kertoo karua kuvaa siitä, kuinka asiat eivät menneenkään niin hyvin, kuin toivoa saattoi. Koti-ikävästä iskiessä ympärillä oleva elämä tuntuukin nopeasti vieraalta ja kaukaiselta. Hahmoni vielä tuoreessa parisuhteessa on täytynyt tapahtua jotakin suhteellisen äkillisesti, mikä ajaa hänen ajatuksiaan tuskissaan muualle. Laulun runosta huokuu epätoivo siitä, että koti on todella kaukana ja syystä tai toisesta sinne palaaminen on hankalaa tai mahdotonta.

Heijaa, heijaa! kertoo pitkän aikavälin sijasta lyhyemmän ajan tapahtumista hahmoni elämässä. Hän on saanut lapsen miehelleen ja kokee rakkauden tunnetta lastaan kohtaan. Tarinani yhteydessä tunnelma laulun takana on masentunut, mutta itse tilanteessa positiivisemmat, rauhallisemmat asiat ajavat elämää. Ehdottoman rakkauden valtaamana hahmoni pystyy sulkemaan elämän kurjuuksien ovet takanaan. Runon toisessa säkeistössä kohdassa: ”toisin laulavi elämän laine, kun tää lauluni unhoittuu” tarinan hahmo tiedostaa elämän monet puolet, mutta tässä hetkessä halua ne puskea syrjään. Laulu on tarinassani se käännekohta, jossa tunnen hahmon selkeän kasvun ihmisenä.

Serenadin runo kertoo pikakelauksena hahmon elämän siitä asti, kun hän tapasi suhteen toisen osapuolen aina tähän hetkeen asti. Laulun kolme suurempaa kaarta, säkeistöä eivät ole musiikillisesti samanlaiset ja vasta viimeisessä viitataan toiseen henkilöön, mikä tuo syvyyttä ja suurempaa linjaa tulkintaan. Laulun ensimmäisessä säkeessä muistellaan mennyttä nuoruutta ja sen mukana kulkevia suuria tunteita. Ensimmäinen säe on musiikkinsa tunnelmaltaan samankaltainen, kuin *Luulit ma katselin sua* sekä *Taas kaukaa laulavat lauluaan*. Toisen säkeistön tunnelma muuttuu salaperäisemmäksi, ikäväksi ja hieman vaitonaisuudeksi. Tässä musiikillista yhteneväisyyttä voi kuulla lauluun *Yrtit tummat*, sillä pianossa oleva kahden soinnun välillä liikkuva kimmeltävä säestys luo samankaltaista mystistä tunnelmaa (Nuottiesimerkit 3&4.) Kolmannen säkeistön tulkitsemisen kertovan selkeästi tästä hetkestä, jossa tarinan hahmo myöntää olevansa hukassa miehensä toimista johtuen. Suhteen toinen osapuoli on unohtanut hänet ja jakaa rakkauttaan muualla. Laskevan melodian mukana Madetoja-laulujeni osuus päättyy lauseeseen: ”mut muiden sa murheita kuuntelet.” Musiikki jää tunnelmaltaan auki ja odottavaiseksi, mikä luo tarinalle hienon sillan R. Schumannin lauluihin toiseen puoliaikaan.

Nuottiesimerkki 3 laulusta *Yrtit tummat* tahdit 28-29

Voi kuin - ka - ne le - mu - si kuk - ka - set
Wie sah ich vor mei - ner Lieb - sten Thür

Nuottiesimerkki 4 laulusta *Serenadi* tahdit 17-19

4 Konsertin tarinan syventämisen keinoja

Haastattelin opinnäytetyötäni varten kolmea klassisen laulun musiikkipedagogiopiskelijaa. Tarkoitukseni oli laajentaa omaa ajatusmaailmaani kuullen muiden tapoja rakentaa konserttikokonaisuus sekä tuoda esiin muiden esiintyvien muusikoiden ajatuksia laulumusiikista ja sitä, mikä siinä puhuttelee ja vaikuttaa. Yhtä tapaa valmistella konsertti ei olekaan, joten koin mielenkiintoiseksi kuulla muiden saman alan ja instrumentin opiskelijoiden mielipiteitä ja ajatuksia. Haastattelun aihe liikkui konsertin rakentamisen, laulujen tarinallisuuden sekä laulujen uudelleen herättämisen ympärillä. (Liite 3)

Jokaisen haastateltavan kohdalla haastattelutilanne kehittyi nopeasti hedelmälliseksi keskusteluksi. Tästä syystä kirjatuissa haastatteluissa on vaihteleva määrä kysymyksiä. Aihe oli jokaiselle ajatuksia herättävä ja mielenkiintoa nostattava. Jokaisen haastattelun päätteeksi haastateltavat opiskelijat totesivat, että keskustelua olisi ollut mielekästä jatkaa pidempään. Kysyin seuraavat kysymykset jokaiselta haastateltavalta:

1. Jos rakentaisit liedkonsertin, mistä lähtökohdista aloittaisit laulujen valitsemisen? Olisiko lähtökohtana yksi laulu, jonka ympärille löytäisit muut laulut vai rakentaisiko konsertti toisella tavalla?
2. Minkälaisilla keinoilla syventäisit konsertin tarinallisuutta kuulijalle? Olisiko liedkonserttisi mahdollisimman pelkistetty vai sisältäisikö se suurempaa draamaa vaikka runouden avulla?

3. Miten herätät uudelleen lauluja, joita olet laulanut vaikka laulukurssissa tai pääsykokeessa? Muuttuuko laulut tai suhtautumisesi niihin jollakin tavalla?

Päällimmäisenä haastatteluista mieleeni jäi se, että kaikilla haastateltavilla oli sama agenda: halu tuottaa kokonaisvaltaisia, eheitä elämyksiä itselleen sekä yleisölleen. Erilaisia mielipiteitä ja ajatuksia sen toteuttamiseen oli kuitenkin enemmän kun osasin odottaa. Esimerkiksi laulusarjan esittäminen osana kokonaista tarinaa jakoi lievästi mielipiteitä suuntaan ja toiseen. Yksi haastateltavista koki laulusarjojen olevan miellyttävä kokonaisuus liittää osaksi konserttia, toinen haastateltava totesi: ”Laulusarjan koen tarinallisuuden kannalta vaikeaksi, sillä joku on omalla tavallaan tehnyt tarinan siihen valmiiksi.” Jokainen mielipide on kuitenkin ollut omaa näkemystäni avartava ja uusia ideoita herättävä sekä esiintyjän että kuulijan näkökulmista. Tarina ja tulkinta oli tärkein motiivi konserttia valmistessa, mutta keinot tuottaa ja vahvistaa tarinaa erosivat jokseenkin toisistaan haastateltavien välillä.

Haastatteluissa kävi ilmi, että lähtökohta konsertin rakentamiseen on jokaiselle omanlaisensa. Osa haastateltavista ajatteli rakentavansa konsertin yhden laulun tai laulusarjan ympärille, joka saattaa löytyä omasta lauletusta ohjelmistostaan. Tässä mielenkiintoinen ajatus olikin, että usein konsertin kaikki laulut löytyvätkin suoraan omasta harjoitetusta ohjelmistosta, sillä ohjelmisto sisältää joko suureksi osaksi tai kokonaan vain itseään kiinnostavia lauluja, joiden teema on samankaltainen keskenään. ”Jonain ajakajana saattaa vedota melankoliset laulut, toisena aurinkoiset laulut”, totesi yksi haastateltavista, kun pohdimme yhdessä, minkä takia aihepiiriltään samankaltaisia lauluja löytyy ohjelmistosta. Näitä saman teeman lauluja onkin helppo yhdistellä isommaksi kokonaisuudeksi.

”Musiikin kautta pystyy tuntemaan niin nostalgiaa, epätoivoa kuin intohimoa – ja kaikkea siltä väliltä. Musiikki voi liikuttaa kyyneliin.” (Ukkola-Vuoti 2017)

Tarinallisuuden syventämistä yleisölle ja siihen soveltuvia keinoja tuli esiin useita. Tärkeimpänä ajatuksena oli, että musiikki kaikessa kauneudessaan riittää lopulta aina eikä mitään ylimääräistä välttämättä tarvita. Konsertin nimi ja käsiohjelma tukevat hienosti konsertin tarinaa, mutta täytyy muistaa, että yleisöllä täytyy olla paljon omaa tulkintavaraa ja tilaa tehdä omia ratkaisuja tarinasta. Visuaalisesti tarinaa voidaan tukea esiintyjien asuilla, muulla taiteella tai esineillä musiikin kuitenkin aina johtaen tunnelmaa eteenpäin. Dramaattisessa rakkaustarinassa hienona, vaikuttavana visuaalisena keinona voisi toimia seuraavanlainen lava-asetelma: laulajattarella olisi punainen mekko,

lavan tausta mustanpuhuva sekä valaistus hyvin suunniteltu. Väreillä on symbolisia erityismerkityksiä eri kulttuureihin vakiintuneissa tottumuksissa ja käytännöissä. Punainen väri mekossa länsimaisessa kulttuurissa merkitsisi päällekkäyvyttä ja jännittyneisyyttä sekä usein mielletään rakkauden väriksi. Musta tausta taas olisi ehdoton ja synkkä sekä antaisi hienoa kontrastia esiintyjän väriä hehkuvalle asulle (Lammi 2015.)

Sekä B-taiteellisen kurssini keväällä 2017 että C-kurssini keväällä 2016 käsiohjelmissa olen käyttänyt kannessa kuvia, joista mustavalkoisen olen itse suunnitellut sekä valokuvannut ja värillisen olen maalannut sekä valokuvannut (Liitteet 1&2.) Tarkoitukseni oli luoda jo pelkällä käsiohjelman kannella mielikuvaa tulevan konsertin tunnelman värimaailmasta. C-laulukurssini tarina kertoi rakkaustarinaa, jossa onni ja tuska kohtasivat. Käsiohjelman kanteen olin ottanut kuvan maalaamastani sydäimestä, jossa toinen puoli on sinisen sävyillä ja toinen punaisen sävyillä maalattu. Sydän on maalattu puulaudalle, jossa tulkitseen puun kuvaavan elämää, kasvua ja raakuutta. Sininen puoli rakkaudesta kuvastaa etäisyyttä, synkkyyttä, vapautta kun taas punainen edellä mainittua jännittyneisyyttä, onnea ja leiskuvaa intohimoa. B-kurssini tutkinnon valokuvassa on aseteltuna helmikorvakorut symbolisena ajatukseni eksotiikasta, merestä ja ihmisen puhtaudesta. Kuvassa on myös kaksi betonista sydäntä kuvastamassa kahta ihmistä yhdenvertaisena toisilleen. Kuvan värimaailma on mustavalkoinen, joka kuvastaa konsertin dramaattisuutta kaikkine puolineen synkkyydestä puhtauteen. Konserttini nimen sijasta käytin siis värimaailmaa sekä kuvaa vahvistamaan tunnelmaa yleisölle.

Värien käytön lisäksi haastatteluissa mainittiin useasti, että konsertin valaistus on tärkeä. Se luo tunnelmaa isommalla otteella sekä esiintyjälle että yleisölle. Yksi haastateltava mainitsi konserteissa vaikuttavaksi asiaksi konsertin tempon ja tauot. Tauot ovat kokonaisuuden kannalta kriittisiä hetkiä, sillä jos selkeän kaaren luonut esiintyjä pudottaa roolinsa taukojen ajaksi, ei kokonaisuus ole eheä. ”Musiikki kyllä riittää itsessään”, on lopulta se tärkein toteamus, joka pitää liedkonsertissa täysin paikkansa. Se ei kuitenkaan tarkoita, etteikö itseään saisi toteuttaa omalla persoonallisella tavallaan tai että valot, värit ja draama olisi liian paljon informaatiota kuulijalle.

5 Laulujen uudelleen herättäminen

Tässä kappaleessa käsittelen sitä, miten laulut kehittyvät, jos niitä alkaa työstää uudelleen laulukurssin tai konsertin jälkeen. Pohdintojeni apuna käytän 14.2.2017 äänitettyä

B-laulukurssini kenraaliharjoituksen äänitettä, jossa kuullaan Leevi Madetojan laulut *Luulit ma katselin sua, Taas kaukaa laulavat lauluaan, Yrtit tummat, Heijaa, heijaa!* sekä *Serenadi*. Vertailen kokemuksiäni kenraaliharjoituksen äänityksestä ja lopulta konsertistani 6.10.2017 äänitettyyn harjoitukseen, jossa laulan uudelleen laulut *Luulit ma katselin sua, Yrtit tummat* sekä *Heijaa, heijaa!* Käsittelen laulujen uudelleen herättämisen esimerkkinä näiden kolmen laulun kehitystä ja sitä, onko omat ajatukseni kyseisiin lauluihin muuttuneet. Haastattelin myös laulun opiskelijoita aiheeseen liittyen (Liite 3.)

Halusin liittää tämän osion opinnäytetyöhöni musiikin tarinallisuuden lisäksi, sillä oli mielenkiintoista huomata itsestään, kuinka laulut muuttuvan ajan saatossa. Kun laulujen välille on luonut niin selkeän tarinan, miltä tuntuu laulaa niitä uudestaan, kun niihin ei liity minkäänlaista suurempaa suorituspainetta. Laulukurssiin tai muuhun kokonaiseen konserttiin harjoitettu ohjelmisto tuntuu minulle itselleni kokonaiselta matkalta ja henkiseltä työltä näiden kaikissa hyvissä merkityksissä. Haastatteluissa lauluihin luotujen miellelyhtymien osallisuus lauluja uudelleen työstäessä korostui puheenaiheena. Kysyin kaikilta haastateltavilta kysymyksen: ”Miten herätät uudelleen lauluja, joita olet laulanut vaikka laulukurssissa tai pääsykokeessa? Muuttuuko laulut tai suhtautumisesi niihin jollakin tavalla?” Vastauksista tuli ilmi, että edellisellä kokemuksella laulujen parissa on suuri merkitys, kun niitä lämmitellään uudestaan esitettäväksi. Tämä saattaa olla yksi isoimmista syistä, miksi nautin suuresti edelleen laulaa näitä samoja L. Madetojan lauluja sekä luonnehdin häntä yhdeksi mielisäveltäjäkseni. Onnistuin itselleni sopivissa määrin keväällä laulukurssissani ja loin itselleni positiivisen mielikuvan näistä lauluista.

”Toisissa, haastaviksi koetuissa lauluissa voi olla pelkkä psykologinen lukko, joka vaikeuttaa tulevaisuudessakin laulun tekemistä, vaikka haastavat kohdat eivät olisi esimerkiksi teknillisesti todellisuudessa minkäänlainen ongelma.” (Liite 3)

Haastatteluissa mielenkiintoisena ajatuksena nousi esiin se, että laulut kehittyvät ajatuksissa ja alitajunnassa vielä laulukurssin tai konsertin jälkeenkin. Laulujen haasteet tai ongelmalliset kohdat voivat ratketa itsestään ajan kanssa, sillä edelliseen kappaleeseen palaten osa laulujen haasteista voivat olla täysin psykologisia, ”henkisiä lukkoja.” Laulut ovat saattaneet myös saada uutta pintaa kun oma kokemusmaailma muuttuu sekä musiikin että muun elämän suhteen. Aikaisemmin ihanan positiivinen laulu saattaa vuoden jälkeen tuntua jopa tekopirteältä tai tylsältä, kun sillä hetkellä melankoliset ja tunteiltaan syvemmät laulut saattavat kiinnostaa enemmän. Samoihin tunteisiin ja

tunnelmiin, joita koki aikaisemmin lauluja esittäessä saattaa olla vaikea palata niitä uudelleen työstäessä.

Kun ottaa käsittelyynsä vanhoja tuttuja lauluja, joita on esimerkiksi työstänyt juuri laulukurssiin, saattaa helposti tuntua, että lauluja ei tarvitse avata uudelleen niiden ollessa niin tuttuja esiintyjälle itselleen. Tässä ajatuksessa saattaa vaania suuriakin ongelmia. Lauluista ei välttämättä saa tarkkaa kosketuspintaa tai niitä esittäessä saattaa tapahtua jotakin odottamatonta. Haastatteluissa hyvänä neuvona laulua uudelleen herättäessä todettiin, että: ”laulua uudelleen herättäessä hyviä keinoja on esimerkiksi muistaa, miksi ihastui kyseiseen lauluun.” Vaikka laulu tuntuu erittäin tutulta, se kannattaa pilkkoa pienempiin osiin samalla tavalla, kuin uutta laulua. Runoa kannattaa tutkia, laulun musiikkia kuunnella sekä tarkastaa oma säilynyt tai muuttunut tunne laulusta. Uusi kiintopiste tai aikaisemman huippukohdan voimistaminen voi tuoda uutta, raikasta otetta lauluun. Tempon uudelleen miettiminen ja taukojen käsittely avaa laulusta uusia puolia ja saattaa muuttaa tunnelmaa isommallakin pensselillä.

Luulit ma katselin sua on kaikista viidestä kurssissa laulamastani L. Madetojan lauluista se laulu, johon minulla on edelleen suurin tunneside. Jo kurssissa keväällä koin, että silloisen teknillisen osaamiseni pohjalla lauloin sen hienosti. Silloin en edes osannut kuvitella, kuinka voisin saada lauluun vielä lisää, kuin mitä se jo itsessään antaa. En ollut käsitellyt näistä kolmesta uudelleen äänitetystä laulusta yhtäkään laulukurssini jälkeen, kuin vasta ennen liitteenäkin löytyvää syksyn nauhoitusta. Huomasin tämän laulun kohdalla, että laulu todella on jatkanut kehitysprosessiaan pääni sisällä kurssin jälkeen, sillä sen runo ja merkitys on syventynyt minulle puolessa vuodessa huimasti. Kuten äänitteitä verrattaessa kuulee, teksti on selkeämpää ja monivivahteisempää. Tempo on lähes sama molemmissa äänityksissä, vaikkakin tuoreempi äänitys tuntuu virtaavammalta. Tuntuu, kuin laulu ja tunnelma olisi saanut keveämmän otteen eikä laulun huippukohdat kummassakaan säkeistössä tunnu enää ”vain korkealta nuotilta”, vaan näille huippukohdille on oma syynsä. Syksyllä äänitetyssä versiossa laulaessa tuntui siltä, että pakollisista kahleista ja säännöistä olisi tullut osa tulkintaa vahvuutena ja tukena tuomaan runoa ja tekstiä esiin.

Yrtit tummat oli laulukurssissani tunnelmaltaan itselleni helpoin toteuttaa. Siinä on sopivaa tasapainoa synkkyuden, pysähtyvyyden ja kirkkauden välillä. Olen aina pitänyt lauluista, jossa on tummanpuhuttelevaa mystisyyttä. Kuten edellisessäkin, myös tässä laulussa tarkoitus ja runon merkitys syveni puolessa vuodessa, vaikka en laulanut tai

työstänyt sitä kertaakaan laulukurssini jälkeen ennen syksyn uutta äänitystä. Tämä laulu tuntuu yksinään kokonaiselta tarinalta, jossa tunnelma välittyy yleisölle heti alkusävelistä lähtien. Tunnelma ei tuntunut lauletaessa puolen vuoden jälkeen yhtä riipaisevalta kuin laulukurssissani, mikä kuuluu äänitysten välillä nyanssi- ja äänenkäytöeroissa. Laulukurssissani molemmat säkeistöt alkoivat herkemällä, jopa pienemällä äänellä ja kasvu säkeistöjen huippukohtiin tuntuu isolta. Syksyn äänityksessä äänenkäyttö on selkeästi voimakkaampaa läpi laulun, mikä toisaalta tuntui lauletaessa hyvältä. *Yrtit tummat* tulee ehdottomasti kuulumaan ohjelmistooni tulevaisuudessa, sillä se tuntuu omalta laululta ja samaistuminen runoon on helppoa – jokainen meistä varmasti kaipaa jossakin kohdassa elämäänsä takaisin kotiin.

Heijaa, heijaa! oli edelleen näistä L. Madetojan kolmesta laulusta itselleni vaikein toteuttaa tarinallisuuden kannalta. Joudun tekemään tulkinnan kannalta eniten töitä, sillä kokemusmaailmassani en saa laulun runoon aitoa kosketuspintaa. Kuitenkin koen, että teknisesti laulu sujui paremmin nyt syksyn äänityksessä kevään kenraaliharjoitukseen verrattuna. Laulun haaste on sen herkkyys, ja keskittyminen siihen tuntui olevan sekä kevään että syksyn äänityksissä isona osana jännitystä. Laulu oli tästä syystä yksi laulukurssini teknillisesti haastavin laulu, sillä sekä musiikki että runo kulkevat käsi kädessä herkkyyden kanssa. *Heijaa, heijaa!* on tempoltaan vain vähän tulkintavaraa suova laulu, sillä kehtolauluna se ei voi olla liian nopea ja liian hitaana se tuntuu raskaalta ja työläältä esittää. Tässä laulussa koen vähiten kasvua runon ja tunnelman suhteen äänitysten välillä.

Koen, että kaikki kolme laulua ovat edistyneet mielessäni, kuten haastatteluissa myös pohdittiin tapahtuvan. Aion ehdottomasti pitää näitä L. Madetojan lauluja ohjelmistossani ja esittää niitä mahdollisimman paljon. Tuntuu hyvältä, että on saanut niin monta ihanaa laulua osaksi itseään. Tämä uudelleen herättämisen projekti oli mielenkiintoista toteuttaa, sillä en juurikaan ajatellut lauluja tauon aikana. Aloitin laulujen uudelleen käsittelyn kaksi viikkoa ennen äänitystä ja huomasin nopeasti, että musiikki ja runo tuntuivat kaikissa todella tutuilta, mutta teknisesti sekä tarinallisesti laulut olivat muuttuneet ja kehittyneet hieman. Samaa tarinaa ja kokemusta lauluihin ei enää saa, mutta haittaako se? Ei, sillä musiikissa parasta onkin se, että se on aina yhtä tuoretta ja jännittävää.

6 Pohdinta

Tämän opinnäytetyön aiheen tutkinta ja toteutus on ollut erittäin miellyttävä ja antoisa kokemus ja uskon, että olen saanut itselleni uusia näkökulmia toteuttaa musiikillista ”minääni” paremmin. Olen saanut tutustua muiden näkökulmiin musiikin tarinasta ja tulkinnasta, mikä avartaa omaa ajatusmaailmaani. Olen aina ajatellut, että olen ajatteleva laulaja – tässä tarkoitan sitä, että ilman tunnetta musiikki tuntuisi tyhjältä. Musiikki liikuttaa ja ihastuttaa minua niin esiintyessä kuin kuulijan roolissa.

Työn soivia osuuksia oli ilo tehdä ja harjoittaa Ilona Lambergin kanssa. Hänen musikaalinen ja tietotaitoinen otteensa ohjelmistooni sai aikaan isoja positiivisia tuulia itse musiikkiin, tekniikkaan ja tulkintaan. Lauluopettajani Tehi Sulosen kanssa mielipiteet musiikista, jota itse nautin tehdä, kohtaavat aina täydellisesti ja hänen osuutensa koko opinnäytetyön taustalla on suuri. Ilman häntä en olisi keksinyt niin täydellistä ja ihanaa B-taiteellisen konserttini ohjelmistoa tai ilman häntä se ei olisi ollut niin minun näköiseni.

Uskon saavuttavani opinnäytetyön alkuperäisen tarkoitukseni tuoda muille esiintyville muusikoille työkaluja tuottaa omannäköistä musiikkia persoonallisella ja rempseällä otteella. Olen myös itse hyötynyt työstä hurjasti. Olen löytänyt uusia näkökulmia tehostaa tarinaa itselleni ja kuulijalle sekä koen kehittyväni myös laulun opettajana. Musiikki on itselleni maailman ihanin tapa muistella menneitä, luoda uutta ja herättää tunteita itsessä ja muissa.

Lähteet

Amberla, Kai. 2017. Ajatteleva korva. Rondo Classic 4. Luettavissa osoitteessa https://rondolehti.fi/kolumnit/kai_amberla/ajatteleva-korva/ (09.10.2017)

Häyrynen, Antti. 2017. Liedin kuningas. Rondo Classic 6. Luettavissa osoitteessa <https://rondolehti.fi/artikkelit/lehtiartikkeli/liedin-kuningas/> (9.10.2017)

Kurkela, Kari. 1993. Mielen maisemat ja musiikki. Helsinki: Sibelius-Akatemia. 274

Lammi, Outi. 2015. Viesti ja vaikuta-käsikirja presentaatioiden pitäjälle. Jyväskylä: Docendo Oy. 62

Madetoja, Leevi. 1987. Yksinlauluja 2. Helsinki: Edition Fazer.

Särkiö-Pitkänen, Auli. 2016. Matka musiikin sieluun on elämän pituinen. Rondo Classic 6. Luettavissa osoitteessa <https://rondolehti.fi/rondo-lehti/alkusoiitto/matka-musiikin-sieluun-on-elaman-pituinen/> (18.10.2017)

Ukkola-Vuoti, Liisa. 2017. Musikaaliset geenit. Helsinki: Kustantamo S&S. 224

Valamies, Heljä. 2005. Musiikki soittaa tunteita. Tiede 4. Luettavissa osoitteessa https://www.tiede.fi/artikkeli/jutut/artikkelit/musiikki_soittaa_tunteita (19.10.2017)

Virtaperko, Olli. 2017. Suuria tunteita. Rondo Classic 6. Luettavissa osoitteessa https://rondolehti.fi/kolumnit/olli_virtaperko/suuria-tunteita/ (9.10.2017)

Liite 1: B-taiteellisen tutkinnon käsiohjelman kansi sekä sisällysluettelo

Laulun taiteellinen B-tutkintokonsertti

Konserttisali, Ruoholahdentori 6, 00180 Helsinki

Perjantaina 17.2.2017 klo 13.15

Marianne Lehtonen, laulu

Ilona Lamberg, piano

Leevi Madetoja (1887-1947)

Luulit, ma katselin sua...

Taas kaukaa laulavat lauluun

Yrtit tummat

Heijaa, heijaa

L. Onerva (1882-1972)

Serenadi

Eino Leino (1878-1926)

Robert Schumann (1810-1856), op. 90

Meine Rose

Einsamkeit

Der schwere Abend

N. Lenau (1802-1850)

Requiem

Anonyymi kirjoittaja

Runot on suomennanut Tehi Sulonen sekä Marianne Lehtonen

Liite 2: C-laulukurssin käsiohjelman kansi

*Kun kärsin ja kaipasin
ja tahtoinkin rakastaa
en tiennyt vielä
miten kärsii ja kaipaa se
joka tahtomattaan rakastaa.*

Tommy Tabermann (1947-2010)

Laulun C-tutkintokonsertti

Metropolian konserttisali

Maanantaina 18.5.2015 Klo 16.15

Marianne Lehtonen, laulu

Ilona Lamberg, piano

André Aho, cembalo

Liite 3. Laulun opiskelijoiden haastattelut

Haastattelu no. 1

Haastattelu tehty 12.9.2017, vastaajana opiskelijakollega

Kysymys: Jos rakentaisit liedkonsertin, mistä lähtökohdista aloittaisit laulujen valitsemisen? Olisiko lähtökohtana yksi laulu, jonka ympärille löytäisit muut laulut vai rakentaisiko konsertti toisella tavalla?

Vastaus: Ensin mielenkiintoni herättää ihana musiikki. Rakentaisin konserttikokonaisuuden ensin perustuen musiikkiin, jota haluaisin esittää. Toki vahvana lisätekijänä laulujen tarinallisuus on yksi valitsemiskriteerini. Jos valitsen laulusarjan konserttiini, joka on enemmänkin vaikka luontoa kuvaavaa musiikkia, haluan sisällyttää lisädraamaa valitsemalla vaikka rakkauslauluja, joissa on selkeää tarinallisuutta. Konsertissani olisi siis muutama kokonaisuus, jota on helppo seurata esiintyjänä sekä laulajana. Liedkonsertissa tärkeää esiintyjälle on valita sellainen kokonaisuus, joka tuntuu itselleen loogiselta ja hyvältä ja täten helpommin on sitä myös yleisölle. Kokonaisvaikutelman täytyy tuntua hyvältä laulaa ja kuulla.

Kysymys: Minkälaisilla keinoilla syventäisit konsertin tarinallisuutta kuulijalle? Olisiko liedkonserttisi mahdollisimman pelkistetty vai sisältäisikö se suurempaa draamaa vaikka runouden avulla?

Vastaus: Voisin kirjoittaa lauluista käsiohjelmaan omin sanoin omaa näkemystäni muutamalla virkkeellä tai kertoa jotakin vaikka laulusarjasta, jonka laulan. Konsertin nimi on myös todella tärkeä ja luo kokonaisuutta, yhtenäisyyttä konserttiin. Liedkonsertissani en luo niinkään hahmoa, jonka ympärille luon draamaa, vaan koen kertovani jotakin itsestäni.

Kysymys: Miten herätät uudelleen lauluja, joita olet laulanut vaikka laulukurssissa tai pääsykokeessa? Muuttuuko laulut tai suhtautumisesi niihin jollakin tavalla?

Vastaus: Tämä riippuu todella paljon edellisestä kokemuksesta laulujen kanssa. Olen ollut tilanteessa, jossa olen onnistunut ja luonut mahdollisimman positiivisen tunteen lauluun, jonka olen esittänyt esimerkiksi tutkinnossa. Uudelleen esittäessäni laulu ei olekaan enää tuntunut omalta tai esiintyminen ei olekaan onnistunut toivomallani taval-

la, ja tämä tilanne on tuntunut kurjalta. Kokemus laulusta voi kokonaan muuttua, jos vaihtaa sävellajia tai tempoa. Laulujen haasteet voivat hävitä ajan kanssa. Toisissa, haastaviksi koetuissa lauluissa voi olla pelkkä psykologinen lukko, joka vaikeuttaa tulevaisuudessakin laulun tekemistä, vaikka haastavat kohdat eivät olisi esimerkiksi teknillisesti todellisuudessa minkäänlainen ongelma.

Laulua uudelleen herättäessä hyviä keinoja on esimerkiksi muistaa, miksi ihastui kyseiseen lauluun alun perin, esimerkiksi runo, musiikki, hienot nousut... Laulua tutkiessa voi paneutua uudelleen tekstiin tai ottaa täysin uuden kiintopisteen lauluun. Jos laulusa on toistoa musiikissa, voi tekstin avulla todella korostaa eri sävyjä ja värejä näissä kohdissa. Tämä vaikuttaa näissä kohdissa musiikin etenemiseen, mikä herättää taas laulua entisestään.

Haastattelu no. 2

Haastattelu tehty 13.9.2017, vastaajana opiskelijakollega

Kysymys: Jos rakentaisit liedkonsertin, mistä lähtökohdista aloittaisit laulujen valitsemisen? Olisiko lähtökohtana yksi laulu, jonka ympärille löytäisit muut laulut vai rakentaisiko konsertti toisella tavalla?

Vastaus: Luulen, että yksi laulu olisi minun keinoni. Tarinallisuuden kannalta olisi helppointa itse löytää laulu, joka inspiroi- ei välttämättä tekstillisesti vaan vaikka tunnelmallisesti. Laulu voi kuulostaa ja tuntua hyvältä aloitukselta tai lopetukselta konsertille. Laulusarjan koen tarinallisuuden kannalta vaikeaksi, sillä joku on omalla tavallaan tehnyt tarinan siihen valmiiksi. Siksi yhden kokonaisuudeltaan oikean laulun ympärille rakennettu muu tarina eli konsertti tuntuu omalta.

Kysymys: Jos ryhdyt etsimään tällaista uutta laulua, jonka ympärille rakentaa konsertti, mikä kiinnittää mielenkiintosi? Musiikki, runo vai joku muu?

Vastaus: Mielenkiintoni herää musiikista. Tämä voi toki olla haastavaa siinä tilanteessa, jos kuuntelee ensin musiikin, kokonaisuuden ja muodostaa laulusta jonkinlaisen oman tulkinnan. Jos tämän jälkeen vasta keskittyy runoon, voi runo olla jotakin aivan muuta ja se voi herättää uusia, jopa yllättäviä, ristiriitaisia ajatuksia. Näitä ajatuksia voi kuitenkin hyödyntää vaikka laulua esittäessä, jolloin lauluun saa paljonkin omaa tulkintaa.

On myös tapauksia, joissa olen ihastunut johonkin runoon ja sitten selvittänyt onko runoon sävelletty musiikkia. Joskus uutta laulua tutkaillessa musiikki ei vakuuta, mutta runo onkin tukenut musiikkia oikealla tavalla ja kokonaisuus onkin osoittautunut erittäin toimivaksi.

Kysymys: Minkälainen merkitys liedkonsertin tarinallisuudella on sinulle esiintyjänä ja kuulijana?

Vastaus: Esiintyjänä koen pitkän, koko konsertin läpi kestävän tarinan, hahmon luomisen tärkeänä asiana, jotta mielentilaa ei tarvitse erikseen etsiä jokaiseen lauluun. Vaikka sama hahmo ja tarina olisikin kokonaisen konsertin pohjana, ei tarina kuitenkaan koskaan "pysy paikallaan" vaan elää laulujen avulla erilaisia vaiheita.

Kuulijana taas koen hieman toisin. Mielestäni on helpompaa seurata pienempiä kokonaisuuksia, jotka kestävät muutaman laulun tai vaikka vain yhden laulun ajan. Lauluja voi mennä liian helposti ohi, jos tunnelma on liian samankaltainen läpi laulujen juuri tarkoituksenmukaisen tarinan vuoksi.

Kysymys: Minkälaisilla keinoilla syventäisit konsertin tarinallisuutta kuulijalle? Olisiko liedkonserttisi mahdollisimman pelkistetty vai sisältäisikö se suurempaa draamaa vaikka runouden avulla?

Vastaus: Olen pohtinut erilaisissa tilanteissa eri vaihtoehtoja. Luultavasti valitsisin itseleni aiheen ja rakentaisin konserttini kasaan palasista, jotka ympäröivät tätä valitsemaani aihetta. Tällöin se tarkoittaisi sitä, että hyppäisin henkilöstä, tilanteesta tai maailmasta toiseen. Jos lähtisin ihan puhtaasti liedkonserttia tekemään, rakentaisin siihen jonkinlaisen tarinan alle.

On aina todella vahvaa ja vaikuttavaa, miten tauot on suunniteltu laulujen välillä; miten pitkiä ne ovat vai pidetäänkö taukoa ollenkaan. Toisin sanoen ajankäyttö kaikessa vaikuttaa hyvin paljon kokonaisuuteen ja tulkintaan.

Kokonaisuuteen vaikuttaa toki valaistus, ympäristö sekä esiintyjän asu.

Kysymys: Kuinka liedkonserttia voisi kehittää?

Vastaus: Lisää yllätyksellisyyttä. Liedkonsertteihin voisi sisällyttää jotakin, jota ei odota perinteisessä liedkonsertissa olevan. Pienillä asioilla saa paljon aikaan. Mielestäni lied-

konsernissa on myös todella tehokasta, jos on rekvisiittaa lavalla. Jokin pieni asia, joka luo katsojalle jonkinlaista mielikuvaa. Jos liedkonsertin ohjelmisto on erittäin intensiivinen, mitään ihmeellistä lisää konserttiin ei kaipaa.

Kysymys: Miten herätät uudelleen lauluja, joita olet laulanut vaikka laulukurssissa tai pääsykokeessa? Muuttuuko laulut tai suhtautumisesi niihin jollakin tavalla?

Vastaus: Aluksi tunne voi olla ristiriitainen. Ajatus voi olla, että tämän on helppoa vaikka omalla tavallaan on vaikeaa palata samoihin tunnelmiin, kuin joskus aikaisemmin on harjoittanut. Laulut ovat eläneet muistissa jollakin tavalla ja ovat voineet saada jonkinlaista uutta pintaakin. Jos lauluihin ei paneudu uudelleen kunnolla, vaarana on, että alkaa vain suorittamaan. Joskus välimatka saa aikaan uutta ajatusta lauluihin ja aika on parantanut vaikka jännittävän tutkintotilanteen muistot. Vaikka tutkinto on ohi, ihminen työstää lauluja ajatuksissaan, eli ne menevät eteenpäin vielä tutkinnon jälkeenkin ihan omalla painollaan. Toki pelkästään uuden pianistin kanssa tekeminen vaikuttaa ja pitää laulun tuoreena.

Haastattelu no. 3

Haastattelu tehty 20.9.2017, vastaajana opiskelijakollega

Kysymys: Jos rakentaisit liedkonsertin, mistä lähtökohdista aloittaisit laulujen valitsemisen? Olisiko lähtökohtana yksi laulu, jonka ympärille löytäisit muut laulut vai rakentaisiko konsertti toisella tavalla?

Vastaus: Ajatus voi tulla lähteä liikkeelle yhdestä laulusta, johon yhdistää muita lauluja tai pienestä pinosta lauluja, joista huomaa rakentuvan jonkinlaista tarinaa yhdessä. Usein ohjelmistosta löytyykin lauluja, jotka sopivat helposti yhteen tarinallisesti tai musiikillisesti, sillä jokin tietty teema saattaa puhutella enemmän kuin joku muu aihe. Jotain aikajaksona saattaa vedota melankoliset laulut, toisena aurinkoiset laulut.

Kysymys: Minkälainen merkitys liedkonsertin tarinallisuudella on sinulle esiintyjänä ja kuulijana?

Vastaus: Olen todella tekstilähtöinen laulaja. Teksti ja tarina ovat todella tärkeitä draaman kannattelua ajatellen. Jos saan luotua kokonaisen kaaren liedkonsertilleni,

saan säilytettyä jännitteen paremmin alusta loppuun. Lisään tarvittaessa lauluja kokonaisuuksiin, jotta saan draaman ja tarinan kulkemaan sujuvasti. Tarinan kaari voi olla epätäydellinen ja asioita voi tapahtua ”matkan varrella”, mutta punainen lanka täytyy säilyä läpi konsertin.

Esiintyjä valitsee konserttiinsa lauluja, jota haluaa esittää, joten jokainen laulu on tärkeä. Kuulijana ihminen muodostaa oman kokemuspohjansa perusteella mielipiteensä, mitkä laulut tuntuivat itselleen tärkeimpänä ja mistä saattoivat jopa jäädä unholaan. Jokaisen kuulijan kokemus on erilainen.

Kysymys: Minkälaisilla keinoilla syventäisit konsertin tarinallisuutta kuulijalle? Olisiko liedkonserttisi mahdollisimman pelkistetty vai sisältäisikö se suurempaa draamaa vaikka runouden avulla?

Vastaus: Olen kerran kirjoittanut konserttini käsiohjelmaan tarinan, jota kuulija sai konsertin edetessä lukea. Tällainen voi toki jakaa mielipiteitä. Osa voi pitää kokonaisuuden luomisesta, osa voi kokea, että kuulijalle tarjotaan liikaa eikä jätetä tarpeeksi tilaa mielikuvitukselle. Kaikkia ei kuitenkaan voi miellyttää. Dramatisoitu liedkonsertti voi tuoda uutta kulmaa yleisesti liedmusiikkiin, mutta yleisölle on hyvä jättää omaa tulkintavaraa. Juuri nyt tekisin konsertin musiikin ympärille, joka minua juuri nyt puhuttelee. Lähtökohdana asetelma olisi varmaan aika pelkistetty, laulaja-pianistiasettelu, mutta panostaisin valaistukseen, joka on minulle erittäin tärkeää. Toisena asiana panostaisin katseenkiinnittäjään, joka voisi olla oma asuni, joka sopii teemaan tai jokin ristiriitainen asia. Laulaja saa olla näyttävä!

Audiovisuaalisuus voi toimia todella hyvin liedkonsertissa. Konsertissa voi olla muuta taidetta, kuvia, runoutta, uusia näkökulmia ja tapoja. Liika on kuitenkin liikaa, ahkyä kannattaa varoa. Musiikki kyllä riittää itsessään.

Kysymys: Jos ryhdyt etsimään tällaista uutta laulua, jonka ympärille rakentaa konsertti, mikä kiinnittää mielenkiintosi? Musiikki, runo vai joku muu?

Vastaus: Minulle merkitsee tarinallisuuden ja tekstin lisäksi musiikki ja musiikillinen suunnittelu. Liedkonsertin aloitus voi olla mukaansatempaava tai mielenkiintoa herättävä. Kokonaistunnelman kannalta haluan suunnitella myös musiikillista laulujärjestystä, jopa sointutasolla; millä soinnulla edellinen laulu loppuu ja millä soinnulla seuraava alkaa.

Kysymys: Miten herätät uudelleen lauluja, joita olet laulanut vaikka laulukurssissa tai pääsykokeessa? Muuttuuko laulut tai suhtautumisesi niihin jollakin tavalla?

Vastaus: Vastaus on todella laulukohtaista minulle. Jos tutkintotilanne menee ”vähän liian hyvin”, on vaarana tulevaisuudessa yrittää toistaa täysin sama tunne ja suoritus. Jos laulu on itselleen niin oikea laulu, niin siitä löytää aina esiintyessä uuden inspiraation helposti. Laulun ollessa haastava tai siihen on luonut negatiivisen ajatuksen, sen esittäminen voi olla aina rankkaa tai sitä ei mielellään enää esitä. Jos laulua ei käsittele ennen uutta esitystä kunnolla sanasta sanaan, voi tapahtua jotakin ihmeellistä, mitä ei koskaan aikaisemmin ole tapahtunut.